

ZONDAG 5 SEPTEMBER.

De prijs dezer Courant, die geregeld vijfmaal
a weke wordt uitgegeven, en wel op Dingsdag,
Woensdag, Donderdag, Zaterdag en Zondag, is
f5 in de drie maanden.

De prijs der Advertentiën is vijf
regels, f1.00, en voor elken regel 20
centen, behalve 35 centen segelregt, voor elke
plaatsing.

Zwitserland.

Sedert eenigen tijd verwickelen zich de Zwitsersche partijen dreigen er handgemeen te worden; Helvetië staat op het punt van door den schrikkelijken der burgeroorlogen te worden verscheurd. De kamp, echter, die het land zoo innig beroert, is reeds lang aangevangen; meer dan eene phasis heeft hij reeds doorloopen. Het bondsverdrag beantwoordt niet meer aan al de behoeften, die zich onder deszelfs bewind ontwikkelden. De noodwendigheid, om het te wijzigen, werd reeds voor lang aangetoond. Maar in wat geest zal men het wijzigen? Ziedaar inzonderheid de vraag, die de gemoederen verdeelt. De eenen willen eene zamensmeltende constitutie (unie), een centraler, sterker gezag: het is de radicale partij. De anderen, ofschoon erkennende, dat het bondsverdrag yathaar is voor verbetering, willen het federale stelsel bijbehouden, buiten hetwelk zij slechts gevaren voor Zwitserland en ondermijning van hunne bijzondere belangen zien.

Dit geschil duurt sedert jaren. De radicale partij heeft eindelijk op den landdag de meerderheid bekomen en daarop aangekondigd hare inzichten te willen verwezenlijken. Maar de zeven anders denkende kantons beweren, dat, luidens de thans bestaande bondsregeling, het federale stelsel niet anders kan worden ontbonden, dan met bewilliging van al de bondgenootschappelijke staten. Gevolgelyk verklaren zij, dat zij zich geene veranderingen zullen laten opleggen, waartoe men hunne instemming niet heeft kunnen verwachten. Ziedaar de andere kantons geweld mogten willen aanwenden, hebben zij onder elkander een speciaal bondgenootschap gesloten, en zich onderling hulp beloofd. Ziedaar die *Sonderbund*, waaryan sints eenige maanden zoo veel sprake is. De meerderheid van den landdag heeft gezegd zich niet te moeten laten weerhouden door de voorstellingen der zeven kantons, en er zijn, tegen het begin van october, dwangmiddelen aangekondigd.

Ziedaar de daadzaken.

Wat nu het punt van regt aangaat, zoo zijn er twee vragen te beoordeelen.

Staat het, luidens de Europese trak-

taten, aan Zwitserland vrij, deszelfs staatsregeling te veranderen?

Mogen, luidens het Zwitsersche staatsregt, de zeven kantons hun bijzonder bondgenootschap volhouden?

De beantwoording der eerste vraag is eenvoudig. Geen enkel artikel der trakaten van 1814 en 1815 bekort Zwitserland in de uitoefening van zijn natuurlijk regt. Het verdrag van Parijs (30 mei 1814), 't welk, in zekeren zin, de grondslagen van het Europeesch regt herstelde, bepaalt in artikel 6, dat »het onafhankelijke Zwitserland voortgaan zal zich zelf te besturen.» Die bepaling is duidelijk, stellig. Zij bewijst, dat Zwitserland, ten dien aanzien, zich in den toestand bevindt van alle vrije volken; dat het zich de instellingen kan geven, welke het best oordeelt; dat geen buitenlandsche invloed ten dezen, op eene wettige wijze, zijnen wil kan beperken. De artikelen 74 en volgende, welke in het Weener traktaat (9 juni 1815) betrekkelijk Zwitserland voorkomen, raken slechts de grensbepalingen en geenszins de binnenslandsche constitutie. Men behoeft ze slechts te lezen om daarvan overtuigd te zijn.

Derhalve is Zwitserland niet verstoken van het regt, 't welk het erfdeel is van iedere onafhankelijke natie. Bij hare besluiten van 1814 en 1815 bepaalden de mogendheden Zwitsers grenzen, erkenden zij deszelfs onzijdigheid, maar dekreteerden zij deszelfs onderworpenheid niet. In den kring van bedrijvigheid, welke het werd toegewezen, blijft Zwitserland volkomen meester zich die wetten, die instellingen, dien regeringsvorm te geven, welke het de meest geschikte voorkomen, de meest overeenkomstige met zijn zeden, wenschen, denkbeelden. Niemand heeft de bevoegdheid het zulks te beletten, en iedere maatregel, ten dien einde genomen, zou te regt kunnen worden beschouwd als eene inbreuk op deszelfs nationaliteit.

Ziedaar eene eerste waarheid, die opvallend is. Niet minder opvallend is het voor ons, dat, luidens het Zwitsersche staatsregt, overeenkomstig den geest van deszelfs constitutie, en krachtens de uitbreiding, welke er aan de kantonale souvereiniteit is gegeven, de *Sonderbund* een allezins wettig bondgenootschap daartelt. De bondsacte weerstaat zulke afzonderlijke verbonden tusschen de ver-

schillende staten niet; zij vloeijen uit de kantonale souvereiniteit voort. Of zulks een goed dan wel een kwaad is, dit ligt thans niet ter beoordeeling voor. Voor den *Sonderbund* is het, ter wettiging van zijn bestaan, genoeg, dat hij het met het bondsverdrag zelf overeenbrengen kan. En, inderdaad, hij is het, die dat Bondsverdrag verdedigt tegen de andere kantons, die deszelfs ontbinding beoogen. De radicale meerderheid van den landdag zou dus hare bevoegdheid overschrijden, wanneer zij geweld te baat name, om den tegenstand van den *Sonderbund* te boven te komen.

Dit blootelijk defensief verbond steunt op de beginselen van algemeen regt, die in Zwitserland heerschen. Niemand is bevoegd om zeven kantonale souvereiniteiten te verbreken, welke zich aankanten tegen grondveranderingen, die alleenlijk door *algemeene instemming* verbindend kunnen worden. De kantons van den *Sonderbund*, die zich tegen het zamensmeltend stelsel verklaren, doen zulks uit dubbelen hoofde: eensdeels, dachten zij hunne katholieke gevoelens onderdrukt te zien door eene protestantsche meerderheid; anderzijde meenen zij, dat voormeld stelsel stooten zou op de zeden en gebruiken des lands. En ten dien aanzien althans, kunnen zij zich op het gevoelen van NAPOLEON beroepen. Toen de afgevaardigden van Zwitserland, in 1802, te Parijs kwamen en aan den eersten consul werden voorgesteld, zeide hij hun: »Ik kan mij »Zwitserland niet voorstellen, onder eene »eensoortige en centrale regering, gelijk »die van Frankrijk. Men zal mij niet »overreden, dat de bergbewoners, af»stammelingen van WILHELM TELL, kunnen »worden geregeld gelijk de rijke burgers »van Berne of Zurich. Voor de eersten »past de volstreckte democratie en eene »regering zonder belastingen. Voor de »anderen, daarentegen, zou de volstreckte »democratie eene ongerijpheid zijn. »Overigens, waartoe een centrale rege»ring? Om grootheid te bereiken? Gij be»zit eene grootheid, die wel eene andere »opweegt. Gij moet een onzijdig volk »wezen, wiens onzijdigheid iedereen eer»biedigt. Binnen zijne grenzen vrij, on»overwinnelijk, geëerbiedigd te leven, is »waarlijk een leven edel genoeg. Daartoe »is het federale stelsel beter. Het bezit »minder van die eenheid, welke durft,

»maar meer van die eenheid, welke
»weestaat.»

Afgezien dus van de godsdienstige vraag, die in de botsing gemengd is, kunnen de zeven kantons opregtelijk gelooven, dat zij, door zich aan te kaften tegen de organieke hervormingen, waarvan men hen de waarde niet kan doen begrijpen, de ware en duurzame belangen van gansch Zwitserland verdedigen, en deze overtuiging moet natuurlijkerwijze hunnen tegenstand nog versterken.

Ziedaar kortelijk uiteengezet: Zwitserlands tegenwoordige gesteldheid; — de oorzaken van dezels binnenlandsche worstelingen; — het regt, hetwelk zij, die de herziening van het bondsverdrag verlangen, tegen de buitenlandsche mogendheden kunnen doen gelden; — het regt, hetwelk, van de andere zijde, de zeven kantons van den *Sonderbund* bezitten, om zich tegen den drang den radicale kantons te verzetten. Hoe zich de vreemde mogendheden in het vraagstuk hebben gemengd, hoe zij het, door hunne inmenging hebben verbitterd, — dit zal de toekomst nader doen blijken.

Buitenlandsche berichten.

ITALIE.

Rome, 23 aug. Er wordt verzekerd, dat de Sardijnische gezant aan den kardinaal-secretaris van staat te kennen heeft gegeven, volstrekt niet te twijfelen of de koning van Sardinië zou zich ten voordeele van Zijne Heiligheid verklaren. Dit gerucht heeft zich als een loopend vuur verspreid en niet weinig blijdschap bij de Romeinen verwekt. Alles ademt tegenwoordig den militairen geest. Zelfs de kinderen op straat spelen niet meer, als eertijds, met altaarjes en heiligenbeeldjes, maar schoudeken en presenten met stokken en kermisgeweren.

Rome, 24 aug. Heden verzeekt men reeds, dat de paus van den koning van Sardinië eene kennisgeving ontvangen heeft, dat hij de zaken van den kerkelijken staat als zijne eigene beschouwt, en door de bezetting van Ferrara de onafhankelijkheid van alle Italiaansche vorsten in gevaar acht te zijn.

Nooit hebben de Romeinen veel genegenheid voor Oostenrijk gehad, maar tegenwoordig is het bij hen in waarheid ten ergste gehaat. Alle Duitschers deelen in dien haat, omdat de Romein over 't algemeen geen onderscheid maakt tusschen de Duitschers van het eene of andere land. De regering van hare zijde gedraagt zich, alsof zij een vijandelijken inval van Oostenrijk, ingeval die plaats mogt hebben, met kracht van wapenen zal bestrijden. Zij schijnt daarbij voornamelijk op eene gewapende burgermagt te rekenen, en in alle provinciën wordt dère dan ook met ijver georganiseerd.

In de staatkundige geschriften van den dag, hebben de jezuïten tegenwoordig ook hunne beurt. *Cretineau-Joly* is een aanklager van *Clemens XIV* geworden, doch *F. Torre* heeft duchtig de partij voor hem opgevat. Zelfs is de vice-generaal der scuola *P. Gio. Tagliarini*, tegen een lid der orde opgetreden, ter sake van een uitgegeven geschrift.

Hoe ver de opgewondenheid bij de menigte tegenwoordig gaat, blijkt, onder anderen, daarnit, dat in het anders zoo rustige *Civita-Vecchia* de vorige week een vijftigtal personen zamenpanden, om keitelmuziek voor de woning van den kardinaal *Lamborghini* te maken. De rustverstoppers werden door de militaire magt uiteengedreven, terwijl den volgenden dag door den delegaat eene afkondiging werd gedaan, waarbij de straffen tegen dergelijke misdrijven opgegeven werden. Maar wat was er het gevolg van? Nog op denzelfden dag werd de delegaat openlijk op straat nitgejuwd.

Van de Italiaansche grenzen. Er zijn zestien bataljons infanterie en acht eskadrons kavallerie

uit Oostenrijk naar Italië in aantogt. In verband met dezen maatregel staat de nadere zending van den staatsminister en generaal der kavallerie, graaf *Fiequelmont* naar Italië, die echter slechts met diplomatieke onderhandelingen belast is. Men meent dat het eene dwaling is, dat Oostenrijk vijandig tegen de pausselijke regering zoude gestemd zijn uit hoofde van de hervormingen, welke men in den kerkelijken staat wil tot stand brengen. Ook de bezetting van Ferrara wordt beschouwd alleen voorzigtigheidshalve door Oostenrijk geschied te zijn en in het belang, inzonderheid, van zijne eigene heerschappij in Italië.

DUITSCHLAND.

Frankfort, 31 aug. Eenige dagen geleden overleed te Hamburg, in den zogenaaunden diepen kelder (Pracherherberg) in de Nicolaistraat, de kleindochter van wijlen den vrijheer von *Knigge*, die door zijn werk over den *Omgang met menschen*, beroemd geworden is. De plaats waar deze vrouw stierf, toont genoegzaam aan, hoe diep zij gezonken was en in welk eene diepe ellende zij leefde. Zij was in Frankrijk geboren en kwam, na den dood haars vaders, met hare moeder in deze stad, werd achtereenvolgende de *maîtres* van *Mortier*, *Davoust* en andere Fransche officieren, leefde in pracht en weelde, vierde orgien, die aan den tijd van *Lodewijk den IV* herinnerden en genoot als dat — wat zij was — eene groote reputatie. Met de jaren veranderden ook hare bekenden. Zij daalde hoe langer hoe lager, werd eindelijk eene openbare bedelares en zoo stierf zij in eenen kelder.

SAKSEN.

Dresden, 25 aug. De grjze boer *Richard* uit *Wackerleben*, bij *Oschersleben*, die bij den doop van zijnen kleinzoon, na de voorlezing van de apostolische geloofsbelijdenis, den geestelijke op de gebruikelijke vragen met de woorden: *Neen, dat geloof ik niet meer*, antwoordde, — is thans op de aanklagt van den leeraar als spotter met de godsdienst voor het patrimonialgeregt te *Hötensleben* gedaagd. *Richard* is schout van *Wackerleben*, een sedert langen tijd zeer rationalistisch gezind dorp, hetwelk eens het voornemen gehad zou hebben, om *David Strauss* te beroepen. Hij is een eenvoudige boer, doch stelt zeer veel belang in godsdienstige vraagpunten. Zijn ambt neemt hij met ijver waar, zoo als meermalen door de regering te *Maagdenburg* openlijk met lof vermeld is. Het dorp *Wackerleben* onderscheidt zich door eene zeldzame milddadigheid jegens de armen.

ENGELAND.

Londen, 3 sept. De gebeurtenissen in Italië trekken thans ook hier de aandacht in hooge mate tot zich, en onze dagbladen, welke tot dus ver zich weinig daarmee bezig hielden, bevatten tegenwoordig belangrijke betoogen daarover. Het ministeriële avondblad heeft eergisteren een overzicht over die gebeurtenissen gegeven, en daarbij met welgevallen melding gemaakt van de vrijzinnige grondbeginselen, die de nieuwe paus aankleeft, — van de vele verbeteringen, die de kerkelijke staat aanvankelijk reeds daaraan te danken heeft, — van den belangrijken invloed, dien deze verandering ook op de overige Italiaansche staten, en in het geheel op de ontwikkeling van de constitutionele beginselen in Europa, moet hebben. De schrijver heeft wijders daarbij doen opmerken, dat deze beweging in Italië, bovenal voor Oostenrijk, van hoog gewigt is, maar dat het Oostenrijksche bewind, in de eerste tijden van het bestuur des nieuwen paus, te zeer door andere aangelegenheden, in het bijzonder door de zaken van *Krakau*, afgetrokken is geweest, en de noodige aandacht op dezelve handelingen te slaan; — dat intuschen de paus, door zijne liberale hervormingen, zoodanig overwigt op de Italiaansche bevolking heeft verkregen, dat Oostenrijk zich genoopt heeft gevonden, om krachtadig tusschen beide te komen, en te dien einde, zich grondende op het tractaat van *Weenen*, niet alleen de citadel, maar vervolgens ook de stad *Ferrara*, gewapenderhand heeft bezet; — dat echter deze maatregel, wel verre van de liberalen neer te zetten, eene algemeene beweging heeft doen ontstaan, welke aantoon, hoe groote vorderingen de vrijzinnige denkbeelden reeds in Italië gemaakt hebben.

— Het comité der Spaansche effectenhouders heeft schikkingen gemaakt, om den heer *Henderson* van *Madrid* te doen wederkeeren en er zou in de

staande maand in deze stad eene algemeene menkomst van Engelsehe, Fransche, Nederlandsche, Belgische en Duitsche schuldeischers van Spanje hebben. Voor Engeland zal een lid van het Parlement, benevens eene deputatie van het comité den gezonden, aan welke, naar men zegt, de zondere ondersteuning van het Engelsehe gouvemeent beloofd is.

— In het dorpje *Elton* leeft thans eene oude vrouw *Mary Belton* genaamd, welke in 1740 geboren en dus reeds 107 jaren telt. In de afgelopen maand kon men haar nog in het veld zien werken.

— Volgens berichten van *Tunis*, van den 26 augustus, met de *Hecla* aangebragt, zijn aldaar Fransche lineschepen, twee groote en eene kleine stoomboot aangekomen, onder voorwendsel, dat den bey tegen eenen voorgenomen aanval des sultaan willen beschermen.

— In het vorige jaar vertrok de *Avon*, kapitein *Eaton*, van *Liverpool* naar *Patagonia*, ten einde de stoffelijke voorwerpen op te sporen en in te nemen. Ongeveer acht maanden geleden, arriveerde het schip ter plaatse van deszels bestemming, en, sedert die tijd, stond de kapitein in vriendschappelijke betrekking met de Indianen dezer streken. In de laatste zijde, bij de Engelschen als *Watman Cape* bekend, maakte de heer *Eaton* een contract, om eene gedeelte van de lading iets meer zuidwaarts te brengen. Op zijnen weg derwaarts, deed hij ook omstreken van de rivier *Santa-Cruz* aan, waar meermalen door de Indianen vriendschappelijk ontvangen geworden. Den 13den mei, toen sich onder zeelieden aan wal had begeven, ten einde eenige paarden te koopen, seinde hij om eene boot. De heer *Eaton* begaf er zich zelf heen, en de Indianen vroegen toen verlof, om het schip te mogen bezichtigen. Vijf van hen begaven zich met den kapitein aan boord. In dien tusschentijd begaf de stuurman zich met vijf zeelieden, benevens eenige paarden in eene pont, doch nadat de Indianen aan boord hunne taal met die, welke aan wal waren, gesproken hadden, werden de zeelieden aangevallen, de stuurman en een matroos verdronken, een ander door een gewerschot gedood en de overige drie gevangen genomen. De 5 Indianen, welke zich aan boord bevonden, vielen nu op de bemanning aan, uit 5 personen, behalve den kapitein, bestaande, de oudsten den betelhebber, wonden den tweeden stuurman wierpen den heer *William Douglas*, den bevrachte van het schip, en een ander persoon, over boord, doch haalden ze naderhand weder uit zee, nadat de den kapitein vermoord hadden; de tweede stuurman en de overige zeelieden verdedigden zich, toen werden de Indianen bedaarder en riepen, dat zij de goede zeelieden niet wilden dooden. Vervolgens plaanderden zij het vaartuig, en namen bij voorkeur alles, wat metaal was, weg. Daarna wierpen zij het ligchaam van den kapitein, vreeselijk verminkt, over boord en voerden den heer *Douglas* mede 10 of 12 kunnere op het vaartuig achterlatende. Den volgenden dag keerden zij naar boord terug en namen nu, alles mede, wat zij den vorigen dag niet bergen konden; daarna lieten zij zich door de zeelieden weder naar wal roeijen en gaven hun toen de vrijheid om naar boord terug te keeren, doch hielden den heer *Douglas* en de drie man, welke zij in den aanvang gevangen hadden genomen, bij zich. De tweede stuurman nam toen het bevel over het vaartuig op zich, en zeilde spoedig van deze rampvolle plaats weg, zoodat hij den 3den juff te *Monte-Video* aankwamen.

— Volgens een blad van *New-York* is kapitein *Felthoven* van het schip *de Hendragt*, van *Schiedam*, aangehouden, omdat hij meer passagiers aan boord had, dan, volgens de nieuwe wet, naar de ruimte van zijn schip, geoorloofd is; men zegt, dat hij 42 passagiers meer aan boord had dan hij mocht hebben, en de wet legt voor iederen passagier, welke mate te veel aan boord heeft, eene boete op van 50 dollars. De aanklagt werd ingediend door den heer *Joachimsen*, op aanzoek van de Hollandsche maatschappij voor landverhuizers.

— Het van *Hull* vertrokken schip *Canton*, met ruim 300 landverhuizers, is 22 augustus te *Durness* gestrand, ten gevolge waarvan alleu moeten zijn omgekomen; den 25sten waren 17 lijken aan wal gespoeld.

— De jongste over land ontvangen berichten uit

Britsch-Indië, behelzen vele beschouwingen over de betrekkingen met China. Men acht het zeker, dat de zaken aldaar op nieuw krachtig moeten aangevat worden. Op grond van het Chineesch karakter meent men, dat, indien wij niet doorlasten en met nadruk zelf onze zaken regelen, dagelijks nieuwe moeilijkheden zullen opkomen.

— Nopens den oogst wordt thans gemeld, dat die bij het gunstige weder grootendeels binnen is; dat de tarwe-oogst een goed gemiddelde is, terwijl de rogge en haver ongemeen voordeelig zijn uitgevallen. De aardappel van lage streken moge minder gunstig staan, de zekerheid van den voordeeligen graanoogst en het behoud van vele aardappelen doet daaraan minder belang hechten. Er hebben echter weder eenige faillissementen ter graanmarkt plaats gehad; hetgeen niet te verwonderen is, daar de graanprijzen thans 50 sh. per quarter minder staan dan tijdens het aanvragen van de nu aankomende granen.

FRANKRIJK.

Parijs, 3 sept. Men leest in het *Journal des Débats*:

De maatschappij *Substant* heeft te Parijs terug willen keeren, in weerwil van de pogingen zijner kleindochter, die hem dit trachtte af te raden. Hij wilde zien, zeide hij, wat er van zijn eenig kind was overgebleven. Hij had het vertrek der ongelukkige hertogin voor zich laten ontsluiten, en, met een van droefheid gebroken hart en de oogen vol tranen, maar met eene engeloofbare zielskracht de uitbarsting zijner aandoeningen bedwingende, het tooneel der gruwelijke misdaad in oogenschouw genomen; waarop zijne veelgeliefde dochter hem werd ontrukkt. Na dit alles beschouwd te hebben, riep de maarschalk uit: »Er is iemand, die nog meer te beklagen is dan ik, namelijk de moeder van den moordenaar!» Daarop begaf hij zich onmiddellijk naar de hertogin weduwe de *Ghoisat-Préstin*: dit is de eenige keer sinds zijne aankomst, dat hij is uitgegaan.

— De *Nouvelles de Marseille* bevat eenen brief van Livorno van den 27sten augustus, waarin wordt melding gemaakt van een afschuwelijk complot, door Oostenrijk gesmeed, doch dat, bij geluk, was ontdekt.

De Oostenrijksche consul te Livorno zou ruime belooningen hebben uitgedeeld aan eenige verdachte personen, om die twee aan te raden en te trachten het in *Frankrijk* te sleken, en om in alle geval zich meester te maken van het Oostenrijksch wapenschild en van de vlag, om ze door het slijk te slepen en openlijk op de markt te verbranden. Natuurlijkerwijze zou Oostenrijk voor zulk eene beloofing voldoening hebben geëischt, en, nu het een voorwendsel tot handelen gevonden had, onmiddellijk tusschen beiden getreden zijn in de aangelegenheden van Italië.

— Volgens de *Patris*, is in den raad, die gisteren onder voorsitterschap des konings gehouden is, besloten tot het zenden van een eskader naar Italië, in geval de Oostenrijkers weigerden Ferrara te ontruimen. Men voegt er bij, dat de Engelschen het niet bij eene enkele bedreiging gelaten hebben en dat hunne vloot reeds naar de Italiaansche grenzen stevent. Er werd heden avond op de beurs beweerd, dat de Engelsche schepen, die onlangs in het gezigt der Italiaansche kusten waren, nabij Ancona troepen aan wal hebben gezet. Dit berigt is dat veel geloof vond, maakte algemene opmerkingen, en den

Constitutionnel deed nog mede, dat er onlangs eene circulaire van prins Metternich aan al de Italiaansche hoven is gezonden. Zij bevat regels en voorschriften, ten einde den vrede in Italië te bewaren. Koning Karel Albert is daarover verontwaardigd geworden en heeft een krachtig antwoord laten geven in zoodanige bewoordingen als de circulaire verdiende.

Prins Metternich deed in die circulaire aanvraag, om, zoo noodig, Oostenrijksche bezetting te leggen in de citadel van Alexandrië; en daar de gebeurtenissen te Ferrara op dat oogenblik plaats grepen, heeft de koning een plegtig protest gedaan, tegen vreemde interventie, in welk gewest van Italië het ook zijn moge. Daarenboven heeft hij meer bijzonder aan den paus de hulp zijner land- en zeemagt aangeboden.

Deze berigten zijn met veel geestdrift vernomen door de bevolking in het algemeen en vooral door het leger, welks anti-Oostenrijksche geest levendiger is dan ooit.

Het gerucht loopt ook, dat Sardinië zich heeft aangesloten aan de overeenkomst, welke Engeland met Wurtemberg, Beieren en het hertogdom B. den gemaakt heeft, om zich tegen vreemde tusschenkomst in Zwitserland te versetzen. Het is alzoo niet te verwonderen, dat de heer Abercrombie, Engelsch gezant, de edele en krachtige houding van den koning van Sardinië verheft, terwijl graaf Mortier, de Fransche gezant, hem als het ware in het openbaar laakt, en zich bij elke gelegenheid tegen de Italiaansche vorsten en volken doet hooren.

Men verzekert, dat de paus door den steun, dien de koning van Sardinië hem heeft toegeregd, bemoeidigd, aan de vreemde mogendheden heeft te kennen gegeven, dat hij de interventie van hunne krijgsmagt in zijne staten niet begeerde, en dat hij last heeft gegeven om Ancona en Civita-Vecchia voor drie maanden te voorzien, en die plaatsen in staat te stellen, om tegen elke verrassing bestand te zijn.

— De *Moniteur* bevat heden, ten aanzien van de onlangs medegedeelde gebeurtenis met het Engelsche schip de *Wanderer*, dat, strijdig met de deswege bestaande traktaat, het Fransche schip *Les Deux Soeurs* visiteerde, eene verklaring, waarin gemeld wordt, dat de Britsche admiraliteit, na gedaan onderzoek, verklaard heeft, dat het gedrag van de Engelsche officieren van den *Wanderer* ten deze, onwettig en strijdig was met de gesloten traktaat.

— Men schrijft uit Toulon, van den 29sten, dat een Napolitaansch fregat aldaar van Napels is aangekomen en het berigt heeft aangebragt, dat de gebeurtenissen in het koninkrijk der beide Siciliën een zeer ernstig aanzien verkregen hadden; de opstand moet aanmerkelijk toegenomen en de troepen der regering in verschillende ontmoetingen geslagen en ontmoedigd zijn. Verscheidene steden waren in de magt der opstandelingen.

— De al te beroemde (beruchte?) *Lola Montes* heeft de beide laatste zittingen van het Forort bijgewoond, waarin zij een zeer levendig belang scheen te stellen. Deze koninklijke gunsteling kwam den 25sten augustus te Bera aan en wandelt daar aan den arm van een jeugdigen dandy, die haar tot geleijonker verstrekt.

BELGIE.

Brussel, 2 sept. Bij den doortocht des konings te Brugge, was de heer de *Moulenoers* niet tegenwoordig, om Z. M. te ontsangen. Zijne afwezigheid heeft aanleiding gegeven tot verschillende gissingen.

— De heer *Mocher*, eigenaar van het *hôtel Rubens*, te Antwerpen, is gisteren nacht ten 2-ure, in weinge-oogenblikken bezweken, tot ontsteltenis van hen, die hem nog den vorigen dag vol leven en in al zijne kracht hadden gezien. De geneesheeren hebben onmiddellijk erkend, dat hij aan een hevig vergif bezweken is. De justitie heeft aanstonds onderzoek of er vergiftiging of zelfmoord heeft plaats gehad. Hare nasproingen hebben haar geadopt eene vrouw in rechtens te nemen, welke zich met het magnetismus ophield, en als zoodanig raad gaf, en middelen voorschreef. Het schijnt, dat de heer *Mocher* haar raad gevraagd had, en dat zij in eenen staat van somnambulismus recepten voorschreef. Men apotheker, even lichtgeloovig als hij, had de kruiden gemengd, waaronder zich de swaarste vergiften bevonden, en het gebruik van dezelfde moet den dood van den heer *Mocher* hebben veroorzaakt.

— De *Brabant*, 3 sept. Een nieuwe gruwel daad, welke de menscheit doet schrikken, sluit zich aan de vroegere aan. Alhier is een vriedubbele moord gepleegd. Gisteren avond, tusschen acht en half tien ure, vond de knecht van eene familie op de *Place St.-Géry*, de huisvrouw en de twee vrouwelijke bedienden onthald. Een bloedstroom kwam hem tegen, zoodra hij de voeten in huis zette. De echtgenoot bevond zich in een der schoenwurgan, en vreesde geen ongeluk, toen hem eensklaps de noodlottige tijding gebragt werd. De wanhoop van den ongelukkige kan men zich niet voorstellen.

»De moordenaar of moordenaars schijnen over den muur in het huis gekomen, en wel bekend met de lokaliteit geweest te zijn. Niets is gestolen; het is dus of eene wraak, of wel dat de ellendelingen geen tijd gehad hebben en gevlugt zijn, toen zij gerucht aan de deur vernamen. De twee minnaars der vermoorde dienstboden zijn, op presumpcie, in hechtenis genomen.»

Binnenlandsche berigten.

's Gravenhage, 2 sept. Bij koninklijk besluit van 18 augustus ll., is aan den heer mr. A. A. Kezel, ingevolge zijn verzoek, eervol ontslag verleend als mede-commissaris van het grootboek der nationale schuld, met dankbetuiging voor zijne veeljarige diensten.

— Bij den minister van financiën zijn van onbekenden, ten behoeve van 's rijks schatkist ontvangen, onder het postmerk 's Gravenhage, een gulden; onder het postmerk Amsterdam, van den 30sten augustus jl., een bankbiljet, groot duizend gulden.

— De beroemde historieschilder C. Kruseman, die met zijne echtgenoot, in den zomer van 1841, deze residentie verlaten had, om zich naar Italië te begeven, is gisteren alhier teruggekeerd. De groote schilderij, tot onderwerp hebbende *Johannes de Dooper, predikende in de woestijn*, waarvan de uitvoering aan dien kunstenaar door Z. M. den koning werd opgedragen, wordt weldra alhier verwacht om aan den koning te worden voorgesteld, na hoogstdezelve terugkomst in deze residentie. Daarna zal ongetwijfeld ook de kunstwereld met belangstelling de beschouwing te gemoet zien van een stuk, waarover de *Roman Advertiser* en de *Augsb. Allgem. Zeitung* zulk een gunstig verslag hebben uitgebragt.

's Gravenhage, 3 sept. Met genoegen vernemen wij, dat onze verdienstelijke stadgenoot en letterkundige, de heer I. Somon, het voornemen heeft opgevat, om, bij gelegenheid van het derde eeuwfeest van Nederland's onafhankelijk-verklaring, 30 januari 1848, een dichtstuk uit te geven, in zes zangen verdeeld en getiteld: »1548—1848, »*Berzuit voor Nederlands Heldengestacht*." Geschiedkundige aantekeningen zullen de waarde van dit werk vermeerderen.

's Vreeland, 3 sept. »Onlangs sloeg alhier een daggelder een nederig planken stulpje op tot huisvesting na den arbeid; — echter was hetzelfde gelegen binnen de raïjon der naburige *redoute*, en den man werd bevolen het werk te staken. Onder de raïjon van het aangrenzende *fort Nieuwerhuis* wordt door een gegoed man eene oude keet opgemetseld in steen, om als tapperij of kroeg verhuurd te worden; — en daaraan wordt ontmeedid voortgewerkt!»

Zwolle, 3 sept. De zoon van Z. Exc. den minister *Bault*, die zijne leerjaren hier ter stede heeft doorgebragt, sedert een jaar student is aan de *Leidsche academie* en gedurende den vacantie-tijd zich op eene buitenplaats te Heerde bevindt, is eergisteren het slagtoffer eener door hem begane onvoorzigtigheid geworden; zich met een jagtgeweer in het veld bevindende, schijnt, in een oogenblik van rust, terwijl hij met de linkerhand op zijn geweer leunde, dat geweer te zijn afgegaan, waardoor hem de hand is verbruisd, en het kruid en de hagel hem zoodanig in het aangezicht heeft getroffen, dat men zich gelukkig zal mogen rekenen, indien een zijner beide oogen behouden blijft.

De hand is gisteren geamputeerd, de lijdende bevindt zich overigens zeer wel en ondergaat zijn lijdens met geduld en moed.

Denover, 3 sept. Eergisteren avond arriveerde alhier, per rijtuig, de bekende markies de *Touars*, welke gezegd werd zich in het Hanoversche op te houden. Na hier in het huis van arrest overnacht te hebben, is hij heden morgen, insgelijks per rijtuig, verder getransporteerd naar 's Hage, over Apeldoorn, enz.

Arnhem, 4 sept. Gisteren, omstreeks half vier ure, kwam alhier met eenen extra-trein van Soestdijk, H. M. de koningin, vergezeld van den baron *Tuyll* en hofdames. Op het koninklijk stoombagt overgegaan zijnde, heeft hoogstdezelve onmiddellijk hare reis den Rijn-opwaarts voortgezet.

— Men verneemt, dat de heer minister van staat, de baron *Schimmelpenninck van der Oije*, tot gouverneur van Gelderland benoemd is of zal worden.

Mengelwerk.

Als een voorbeeld hoe het schuiven van openbaarheid, zelfs in zaken, welke bestemd zijn om hoe eer hoe liever het volle daglicht te sien, zotte gevolgen kan hebben, strekke, dat, ten gevolge dier verkeerde geheimhouding, de luthersche hoogleraar *MILLIE* te Amsterdam tweemaal *honoris causa* doc-

tor in de theologie is gemaakt: eens te Utrecht en eens te Londen. Op den 26sten februari II, stond de senaat der akademie te Utrecht dien eervollen titel aan den uitstekenden geleerde toe, doch — hield het geheim. Eerst toen men in de *Utrechtsche Courant* van 10 mei gelezen had, dat de heer MILLIES volgens een bericht uit Londen, door den senaat dier hoogeschool benoemd was tot doctor in de godgeleerdheid *honoris causa*, kwam in de volgende courant, van 12 mei, schoorvoetende het half officiële: »wij zijn verzocht het onderstaande te plaatsen" met het verhaal, hoe reeds op den 26sten februari de senaat te Utrecht besloten had de waardigheid van theologiae doctor op te dragen aan den heer MILLIES; hoe omstandigheden, van den senaat onafhankelijk, de plegtige bevordering van den benoemden theologiae doctor (waarvan trouwens artikel 78 van het besluit op het hooger onderwijs, in welk artikel alleen deze zaak behandeld wordt, niets spreekt) hadden onmogelijk gemaakt en die voortdurend verhinderden; dat daarom de senaat op den 5den mei (zeker op de Leidsche mare) besloten had, dat het diploma aan den heer MILLIES zoude worden uitgereikt ook zonder zijne persoonlijke tegenwoordigheid in den senaat; dat dit nu had plaats gehad, enz., enz. Voor den heer MILLIES is de toekenning van dit zeldzame blijk van achting, door twee hoogeschoolen, van elkander onbewust, hoogst vleijend. Maar dat de eene zuster van zoo gewichtige handelingen der andere gedurende ruim drie maanden onkundig blijven moet, toont eene overklaarbare achterhoudendheid. (Pol. Bijdr.)

Op den 20sten november 1846 is overleden de president van het provinciaal gerechtshof in Friesland, mr. P. WIJERSMA, en nog steeds is die post onvervuld. Het dilemma is onvermijdelijk: als een hof tien maanden lang een president kan ontberen, kan het dit ook wel elf maanden, en zoo *per sortien* opklimmende, altijd, en dan sparen wij de elfhonderd gulden verschil tusschen het tractement van president en raadsheer; — als, daarentegen, een hof geen president kan missen, kan het er ook geen tien maanden lang buiten, en dan had de minister van justitie al lang een einde behoren te maken aan zijn wikken en wegen, of de vice-president al of niet waardig is, om aan den koning ter benoeming te worden voorgedragen. (Ald.)

Ingezonden stukken.

Mijnheer de Redacteur.

Wij verzoeken UEd. het navolgende wel eene plaats in uw geëerd blad te willen vergunnen.

Wij hebben uit eene echte bron vernomen, dat dezor dagen door heeren gedeputeerde staten der provincie Utrecht de begroting van dat gewest voor 1848 zijner Excellentie den minister van binneulandsche zaken is aangeboden, en dat op dien begrotingsstaat door de heeren provinciale staten een post is uitgetrokken van f 300, waarvoor, in de toelichtende memorie, met andere woorden als reden wordt opgegeven, dat dezelve strekken moet tot voldoening van snppletie-tractement, omdat de subsidie, door het rijk versterkt, voor vaste tractementen en schrijffloonen en op de begroting voor het huishoudelijk beheer toegestaan, te gering is, om daarmede die kosten te kunnen bestrijden.

Moest de genoemde som van f 300 dienen om het lot der provinciale ambtenaren, die zulks behoeven, en ook verdienen daartoe in aanmerking te komen, te verbeteren, — wij zouden de provinciale staten van Utrecht niet genoeg kunnen toejuichen over derzelve edele bedoeling en Hun Ed. Geotr. zelfs kunnen aanraden, die som in een volgend jaar te verhoogen; want het lot der mindere ambtenaren aan het provinciale gouvernement te Utrecht is allezins betreurenswaardig.

Wie kan het gelooven, dat de adjunct-commissien der 2de klasse aan dat gouvernement gesalarieerd worden met f 250 tot f 300, hoogstens f 500, terwijl de boven tot f 600 bezoldiging genieten, om niet te spreken van twee derzelve, die (hoewel iets minder tractement hebbende) nog daarsuboven genieten vrije woning, vrij brand en licht, hetgeen, bij den tegenwoordigen duren tijd, en vooral te Utrecht, van een geringe beteekenis is.

Maar de genoemde f 300, op den provincialen begrotingsstaat uitgetrokken, moet dienen om te worden toegevoegd aan het tractement van eenen lieveling, adjunct-commissie der 1ste klasse, die reeds gesalarieerd is met f 1000, die daarbij alles heeft bekomen, waarover hoeren gedeputeerde staten, hetzij bij eigene magte of door derzelve invloed, beschikken konden. — Bij voorbeeld die ambtenaar is:

10. Gemeente-ontvanger van de gemeente L.....
20. Gemeente-ontvanger van de H.....
30. Bij den aanleg van twee Mac-Adamswegen, had hij, tegen een rijk loon, de administratie over dezelve.
40. Heeft die, met een rijk loon, behouden, nu dezelve alreeds vier à vijf jaren voltooid zijn.

50. Heeft hij weten te zorgen, dat, niettegenstaande stellige bepalingen, die op het stuk van publieke aanbestedingen bestaan, zijnen broeder de tolhuizen op voornoemde wegen onder de hand heeft voltooid, en.

60. Wist hij te zorgen, niettegenstaande het leger sollicitanten, zijn oom, iemand zonder verdiensten aan den staat, de beste tolgaarders-betrekking bij genoemde wegen bekomen heeft.

Wij hebben gemeend dit op deze wijze onder de aandacht van Zijne Excellentie den minister van binneulandsche zaken te moeten brengen, om, kon het zijn, deze onbillijke, om niet te zeggen onregtvaardige, handelwijze te voorkomen, of anders dat ook het lot der mindere beambten bij dit gouvernement te Utrecht worde aangetrokken, aangezien de heer staatsraad-gouverneur van dat gewest, zich weinig aan hetzelfde laat gelegen zijn. Y.

Advertentiën.

VERKOOP BIJ GEREGTELIJKE TOEWIJZING.

Ter rolle der Arrondissements-Regtbank, zitting houdende te Zutphen, op Donderdag den 30sten September 1800 zeven en veertig, des voormiddags ten 10 ure, van het navolgend ONROEREND GOED, te weten:

10. Een HUIS en ERF, met daarachter gelegen TUIN, van ouds de *LINNENKIST* genaamd, staande en gelegen aan de Groote Markt te Zutphen, Kadastraal bekend in Sectie F, No. 1135 en 1136.

20. Een PAKHUIS met BOVENWONING en ERF, achter het evengenoemde 1ste perceel, staande en gelegen binnen Zutphen, in de Boukestraat, Kadastraal bekend in Sectie F, No. 1137.

In beslag genomen ten verzoeke van lo. *GARDINA WELSCH*, Weduwe van den Heer *JAN HENDRIK MEIJNEN*, wonende te Amsterdam, voor zich en in betrekking van moeder en wettelijke voorgdes over de twee uit voorzeggd haar huwelijk verwekte beide nog minderjarige kinderen, met namen *ANTJE* en *JOHANNA GARDINA MEIJNEN*; — 20. *JAN BAREND FRUGTMAN*, en zijne Huisvrouw *JOHANNA MARIA MEIJNEN*, wonende te Hoorn.

30. *JOHAN HENDRIK KIESOUW* en zijne Huisvrouw *HENDRICA GEERTRUIDA MEIJNEN*, te zamen wonende te Amsterdam, de vrouwen onder bijstand en magtiging harer respectieve Ehemannen voormeld.

Tot laste van de eigenaren van boven omschreven onroerend goed, te weten: *BERNARDUS WIJNVELDT* en *JOSINA PETRONELLA WIJNVELDT*, beiden te Zutphen woonachtig.

Namens de Executanten:
J. L. STEENLACK,
Procureur.

VERKOOPING VAN BENADERDE MANUFACTUREN, PENDULES, FER DE BERLIN, ENZ.

De Ondernemer van publieke verkooping, *C. DE BLIJ*, te Arnhem, zal, op Dingsdag den 7den September 1847 en volgende dagen, telkens des voormiddags ten 10 ure, aan het Vondu-Huis aldaar, publiek verkoopen:

Circa 100 stuks differente MEUBEL-NETELDOEK, 200 stuks gedrukte KATOENEN: — *SCHWALS* en *OMSLAGDOEKEN*; *LINNENS*, *ZIJDEN STOFFEN*, *GINGANGEN*, gekleurd *NETELDOEK*, *ORLEANSEN*, *FLANELS*, stellen *DAMAST* en ander *TAFELGOED*, enz.

Voorts zeer fraaije *Parijser PENDULES* en *Zw. Waldr. KLOKJES*, en eenig *FER DE BERLIN*.

Daags te voren te zien.

NB. Hierbij kan niets worden ingebracht.

+++ De Ondergeteekenden, COMMISSARISSEN
++ DER MAATSCHAPPIJ TER VOORZIENING
+ IN HET PLAATSERVANGEN BIJ DE NATIONALE MILITIE voor de Provincie Gelderland, maken bij deze bekeud, dat zij op heden, ingevolge Artikel 12 van het Reglement, de REKENING van het afgelopen boekjaar, door den Directeur afgelegd, hebben nagezien en bevonden; en dat zij op nieuw de overtuiging hebben opgedaan van het doelmatige dezer inrigting, welke zij de vrijheid nemen aan de aandacht van Ouders en Voogden in het belang van hunne Zonen en Pleegbevolenen aan te bevelen.

Arnhem, 2 September 1847.

J. M. DE KEMPEN AER.
TEDING VAN BERKHOUT.
A. J. VAN OOSTVEEN.

+++ Die iets te vorderen heeft van, of ver-
++ schuldigd is aan de nalatenschap van den
+ Heer *H. MENTINK*, in 1843 te Arnhem overleden, gelieven daarvan vóór den 1sten October aanstaande opgave of betaling te doen ten Kantore van den Heer *P. A. F. KETELAAR*, advocaat te Arnhem.

De Frankforter Levensverzekerings-Maatschappij.

(Met een hoofd-kapitaal van drie Millioen)

verzekert, tot uiterst billijke premien, Kapitalen en het geheele leven door voortdurende Renten, der welke, na het overlijden van den Contractant, aan zijne Erfgenamen of aan elk ander door hem aangewezen persoon betaald worden. Zij geeft ook *Polisten au Porteur* uit.

De Maatschappij constituëert voort *LIJFRENTEN*, door middel van welke personen, die door eene gewone geldbelegging, geene aan hunne behoeften evenredigde reventen zouden trekken, zich onmiddellijk een zekere en te gelijk gemakkelijk en aangenaam bestaan kunnen verschaffen.

De FRANKFORTER LEVENSVZERKERINGS-MAATSCHAPPIJ vergoedt in het 50ste jaar f 7.40 Rente ten Honderd, in het 55ste jaar f 8.30, in het 60ste jaar f 9.36, in het 65ste jaar f 10.50, in het 70ste jaar f 11.75, in het 75ste jaar, f 13, enz.

Prospectus en Tariëven, alsmede elk andere informatie, kunnen te Frankfort aan den Main, aan het Bureau der Maatschappij, op de eerste verdieping van het Nieuwe Beursgebouw, en elders bij de Agenten verkregen worden.

De Directeur:
LÖWEN GARD.

Met betrekking tot bovenstaande aankondiging, berigt de Ondergeteekende hiermede, dat hij de Hoofd-Agentuur der Frankforter Levensverzekering-Maatschappij voor het Koninkrijk der Nederlanden op zich genomen heeft en volgaarne bereid is, alle gewenschte verdere inlichtingen te geven.

Arnhem, den 4den Augustus 1847.

M. REIMANN,

Hoofd-Agent der Frankforter Levensverzekering-Maatschappij.

WINKEL EN GROSSIERDERIJ

IN

KOFFIJ, THEE en KRUIDENIERS-WAREN.

Rijnstraat, te Arnhem.

De Ondergeteekende heeft de eer het geachte Publiek te berigten, dat deszelfs alhier opperigle WINKEL IN KOFFIJ, THEE, KRUIDENIERS-WAREN, SIGAREN, TABAK, enz., geopend is. Zich beleefdijk in de gunst van het Publiek aanbevelende, belooft hij eene circiele behandeling tot billijk gestelde prijzen.

Arnhem, den 11den Augustus 1847.

W. JESSE, R.z.

De voldoening, welke de ondergeteekende, sedert twee jaren, heeft mogen erlangen door het afleveren van *PIANO-FORTES* uit de beroemde *Parijische* en *Engelsche* Fabriek des Heeren *P. ERARD*, heeft hem doen besluiten, met genoemden Heer in uitgebreider relatiën te treden, zoo als nu werkelijk bij zijn verblijf te Parijs heeft plaats gehad. Hij heeft thans derhalve, ten zijnen huize een *DÉPÔT* DER GEWOENDE FABRIJK VOOR DE PROVINCIE GELDERLAND geopend, en zal niets onbeproefd laten, om zijne geëerde Begunstigers te voldoen. Alle bestellingen voor gezegd huis worden van nu af aan door hem aangenomen en ten uitvoer gebracht, waarom hij zij *Dépôt* bij dezen aanbeveelt, alwaar de Vleugel, door den Heer *THALBERG* bespeeld, nog ter bezigtiging staat, en stukken in *RUILING* worden aangenomen of ook ingeruilde *TE KOOP* en *IN HUUR* worden aangeboden. — *Brieven franco.* Arnhem, den 29sten April 1847.

W. STRAATMAN,

Mr. Pianomaker en Stemmer.
Oeverstraat, No. 175.

Markt prijzen.

Arnhem, 3 september 1847.

Oude Weit van f 0.00 tot f 00.00; Nieuwe Weit van f 10.25 tot f 12.50; Nieuwe Rogge van f 7.75 tot f 8.15; Boekweit van f 8.50 tot f 9.25; Garst van f 5.75 tot f 6.40; Vrijsche Haver van f 0.00 tot f 00.00; Voerhaver van f 4.10 tot f 4.50; Witte Boonen van f 0.00 tot f 00.00; Paardboonen van f 00.00 tot f 00.00; Graauwe Erwt van f 12.25 tot f 00.00; Groene Erwt van f 13.25 tot f 00.00; Gele Erwt van f 9.25 tot f 00.00; Koolzaad van f 00.00 tot f 00.00; Aveelzaad van f 00.00 tot f 00.00; Klaverzaad van f 00.00 tot f 00.00; Aardappelen van f 1.50 tot f 1.75; Boter van f 0.80 tot f 0.90 het pond.

Waterhoogte te Arnhem.

Den 4 Sept. 3 El 1 Palm 2 Duim; gew. 0 D. gev. 13 D.

Te Arnhem, bij *C. A. THIEME*, Boekdrukker.